

حقوق بانک گشاینده اعتبار اسنادی در فرض تقلب ذی نفع

همایون مافی*

راضیه عبدالصمدی**

پذیرش: ۹۳/۷/۱

دریافت: ۹۲/۹/۵

بانک گشاینده اعتبار اسنادی / تقلب ذی نفع / متقاضی اعتبار اسنادی / حقوق امریکا و

دو سنی بی ۶۰۰

حکیده

اعتبارات اسنادی یکی از رایج ترین روش های پرداخت قراردادهای بین المللی است؛ زیرا بیش ترین تضمین را برای طرفین معامله فراهم کرده و ریسک فراوان معاملات بین المللی - به واسطه وجود وصف تجریدی اعتبارات اسنادی در این روش - به نحو چشمگیری کاهش می یابد. به موجب این وصف، گشاینده اعتبار باید تعهد خود مبنی بر پرداخت وجه اعتبار اسنادی را انجام دهند و ایرادهای مربوط به قرارداد حقوقی پایه - یعنی قراردادی که اعتبار اسنادی برای ایفای تعهدات ناشی از آن شکل گرفته است - در مقابل ذی نفع این سند قابل استناد نیست.

این نوشتار می کوشد به بررسی حقوق بانک گشاینده اعتبار در فرضی بپردازد که ذی نفع مرتکب تقلب شده و بانک گشاینده به دلیل مکثوم بودن تقلب، وجه آن را پرداخته است و یا در جایی که دارنده اعتبار اسنادی، شخصی با حسن نیت بوده و بانک گشاینده در برابر او

۱. دکترای حقوق تجارت بین الملل، دانشیار دانشگاه علوم قضایی و خدمات اداری

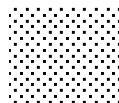
hmynmافی@yahoo.com

rsamadi.ir@gmail.com

۲. عضو هیأت علمی دانشگاه اشرافی اصفهانی

■ راضیه عبدالصمدی، مسئول مکاتبات.

ملزم به پرداخت وجه اعتبار است. به عبارت بهتر، تحلیل روابط طرفین قرارداد اعتبار اسنادی و راهکارهای حفظ حقوق گشاینده اعتبار، موضوع مقاله حاضر است.

مقدمه

اعتبارات اسنادی، مانند سایر اسناد تجاری، از اصل استقلال نسبت به معامله پایه تبعیت می‌کنند.^۱ این ویژگی به منظور حفظ کارایی و سودمندی اسناد تجاری پیش‌بینی شده تا متعهد سند تجاری نتواند با استناد به ایرادهای قرارداد پایه - که اعتبار اسنادی نیز برای انجام تعهد ناشی از آن صادر شده است از تعهدات خود شانه خالی کند. با توجه به این ویژگی، بانک گشاینده اعتبار اسنادی قطع نظر از روابط خود با متقاضی اعتبار^۲ در مقابل ذی‌نفع اعتبار، مسئولیت پرداخت دارد. اگر ذی‌نفع در ارائه اسناد به بانک، تقلب کرده و تقلب وی قبل از پرداخت وجه توسط بانک مکتوم باشد، بانک گشاینده اعتبار می‌تواند بعد از پرداخت وجه به متقاضی مراجعه کرده و ضرر و زیان خود بابت پرداخت به ذی‌نفع متقلب را مطالبه نماید. همچنین است در زمانی که بانک تقلب ذی‌نفع را قبل از پرداخت کشف کرده ولی به این لحاظ که وی اعتبار اسنادی را به شخص باحسن‌نیتی منتقل کرده است، گشاینده در برابر دارنده باحسن‌نیت نمی‌تواند به ایراد تقلب و سایر ایرادهای ایادی قبلی استناد کند و لاجرم ملزم است وجه اعتبار را بپردازد.

بانک گشاینده اعتبار پس از پرداخت وجه از محل دارایی‌های متقاضی اعتبار در بانک یا از اموال وی در خارج از بانک، مبلغ پرداختی را جبران می‌کند. حال اگر مشتری قادر به بازپرداخت این مبلغ نباشد، بانک در شرایط خاصی قرار می‌گیرد: از یک طرف، به موجب اصل استقلال، ملزم به پرداخت مبلغی به ذی‌نفع شده که وی به دلیل سوءنیتی که داشته مستحق دریافت آن نبوده است. از طرف دیگر، متقاضی اعتبار که متعهد مستقیم در برابر بانک است، به دلیل اعسار، نمی‌تواند مبلغی را که بانک گشاینده اعتبار پرداخته است، به او برگرداند.

از این‌رو، بررسی وضعیت حقوقی گشاینده اعتبار به‌عنوان پرداخت‌کننده‌ای که در شرایط فوق واقع شده، اهمیت به‌سزایی دارد؛ وضعیتی که در تجارت بین‌الملل از طریق اعتبار اسنادی صورت می‌گیرد، همواره گشاینندگان اعتبار را تهدید کرده و بانک گشاینده اعتبار را با ضرر غیرقابل‌جبرانی روبه‌رو می‌سازد که از سوی شخص متقلب به او تحمیل شده است.

۱. تفرشی و شهبازی‌نیا (۱۳۸۲)؛ صص ۲۴-۴. اشمیتوف (۱۳۶۹)؛ صص ۳۲۵.

۲. غالباً مشتری بانک که درخواست گشایش اعتبار کرده است.

این نوشتار می‌کوشد به بررسی حقوق گشاینده اعتبار در فرضی پردازد که ذی‌نفع، مرتکب تقلب شده و بانک گشاینده به دلیل مکثوم بودن تقلب، وجه آن را پرداخته است و یا در جایی که دارنده اعتبار اسنادی، شخص باحسن‌نیت بوده و بانک گشاینده در برابر او ملزم به پرداخت وجه اعتبار است.

آنچه می‌تواند در این زمینه راهگشا باشد این است که بانک گشاینده اعتبار را قائم‌مقام متقاضی اعتبار در مراجعه به ذی‌نفع قلمداد کرده و وی را در تمام حقوق خود در برابر ذی‌نفع، جانشین وی تلقی کنیم. درواقع، ذی‌نفع با نقض تعهد خود، یعنی رعایت حسن‌نیت در قرارداد، سبب ورود خسارت به گشاینده اعتبار شده است.

این مقاله ابتدا به تعریف مفهوم اعتبار، طرفین قرارداد اعتبار اسنادی، اصل استقلال اعتبارات اسنادی و استثنای آن پرداخته و سپس، حقوق بانک گشاینده اعتبار قبل از پرداخت وجه اعتبار به ذی‌نفع را در فرضی که دارنده باحسن‌نیت است و همچنین در فرضی که باحسن‌نیت نیست ارزیابی می‌شود و در پایان، به حقوق بانک گشاینده اعتبار در فرضی پرداخته می‌شود که بانک گشاینده وجه اعتبار را به ذی‌نفع می‌پردازد، درحالی که ذی‌نفع مرتکب تقلب شده و به دلیل اعسار متقاضی اعتبار، بانک گشاینده نمی‌تواند مبلغ اعتبار را از متقاضی دریافت کند و به لحاظ عدم وجود تضمین برای بانک گشاینده اعتبار، وی متحمل ضرر و زیان می‌شود.

۱. مفاهیم

یک قرارداد اعتبار اسنادی در برگیرنده قرارداد پایه و اصلی بین فروشنده و خریدار و قرارداد گشایش اعتبار میان متقاضی (دستوردهنده) و بانک گشاینده اعتبار به علاوه قرارداد میان بانک گشاینده اعتبار و بانک کارگزار است که برای اجرای قرارداد اعتبار اسنادی تشکیل می‌شود.

پیش از ورود به بحث اصلی و تحلیل مسأله‌ای که در مقدمه بیان شد، لازم است با مفهوم طرفین یک رابطه اعتبار اسنادی آشنا شوید. هر معامله اعتبار اسنادی حداقل از چهار طرف تشکیل می‌شود: متقاضی اعتبار اسنادی، بانک گشاینده اعتبار اسنادی، بانک ابلاغ‌کننده و ذی‌نفع اعتبار اسنادی.

۱-۱. متقاضی اعتبار اسنادی^۱

بانک گشاینده اعتبار بنابر تقاضای شخص دیگری به گشایش اعتبار اقدام می‌کند. از این‌رو، عنوان متقاضی و بانک گشاینده بر دو شخص مستقل از یکدیگر اطلاق می‌شود. متقاضی اعتبار اسنادی شخصی است که از بانک گشاینده اعتبار درخواست می‌کند تا اعتبار اسنادی را به نفع ثالث (ذی‌نفع) افتتاح کند. این شخص در واقع همان فروشنده در معامله پایه یا ذی‌نفع اعتبار اسنادی است که به نام او اعتبار گشایش یافته است.

۱-۲. بانک گشاینده اعتبار اسنادی^۲

طرف دیگر اعتبارات اسنادی، بانک گشاینده اعتبار یا صادرکننده است. بانک گشاینده اعتبار، بانک یا شخص دیگری است که اعتبار را افتتاح می‌کند (بند ۱ ماده ۱۰۳-۵ قانون متحدالشکل تجارت امریکا). در عمل، اعتبارات اسنادی، بیش‌تر توسط بانک‌ها گشایش می‌یابند.^۳

در ماده (۲) مقررات و رویه‌های متحدالشکل اعتبارات اسنادی ۶۰۰ (UCP600) بانک گشاینده اعتبار چنین تعریف شده است: «بانک گشاینده اعتبار بانکی است که بنابر درخواست متقاضی اعتبار یا از جانب خود، اعتبار اسنادی را افتتاح کند». از آنجا که مقررات یو. سی. پی از عبارت بانک استفاده کرده است، این‌طور به نظر می‌رسد که آن را در مورد غیربانک قابل اعمال نمی‌داند؛ ولی به دلیل آن که مقررات مزبور، ماهیتاً از قواعد اختیاری و تکمیلی است، مفاد آن تا حدی که باعث خروج عمل از عنوان اعتبار اسنادی نشود، قابل تغییر به نظر می‌رسد. در اعتبارنامه‌ای که از سوی شخصی غیر از بانک صادر می‌شود، طرفین می‌توانند بر حکومت قواعد یو. سی. پی تراضی کنند.^۴

۱-۳. بانک ابلاغ‌کننده

پس از آن که متقاضی با مراجعه به بانک گشاینده اعتبار اقدام به گشایش اعتبار به نفع ذی‌نفع کرد، مسأله رجوع به بانک و دریافت وجه با ارائه اسناد مشخص شده در سند اعتبار

1. Applicant.

2. Issuer.

3. Jeffry (2007); p. 189.

4. Givray (2009); p. 89.

مطرح می‌شود. براساس آنچه گفته شد، به دلیل آن که معمولاً اعتبار اسنادی درخصوص پرداخت در معاملات بین‌المللی استفاده می‌شود، باید عامل دیگری در کشور ذی‌نفع جهت رجوع وی و ارائه اسناد و دریافت وجه از سوی بانک گشاینده تعیین شود. این عامل همان ابلاغ‌کننده اعتبار است. بانک ابلاغ‌کننده بانکی است که توسط بانک گشاینده اعتبار برای بررسی صحت اعتبار و ابلاغ آن به ذی‌نفع تعیین می‌شود.^۱

بانک ابلاغ‌کننده معمولاً در کشور محل سکونت یا اقامت ذی‌نفع قرار داشته و بانکی است که بانک گشاینده اعتبار در آن حساب دارد.^۲

در عرف و رویه متحدالشکل اعتبارات اسنادی این قانون در تعریف ابلاغ‌کننده اشعار می‌دارد:^۳

«ابلاغ‌کننده شخصی است که به درخواست گشاینده اعتبار، تأییدکننده، یا ابلاغ‌کننده دیگر، خود یا به وسیله ابلاغ‌کننده دیگر، به اطلاع ذی‌نفع می‌رساند که یک اعتبار اسنادی گشوده، تأیید یا اصلاح شده است.»

این در حالی است که عرف و رویه متحدالشکل اعتبارات اسنادی از اصطلاح (بانک ابلاغ‌گر) استفاده کرده است و تعریف به کاررفته در آن نیز مضیق‌تر است:

«بانک ابلاغ‌کننده بانکی است که به درخواست بانک گشاینده اعتبار، صدور اعتبار اسنادی را ابلاغ می‌کند.»^۴

بانک ابلاغ‌کننده باید درستی ظاهری اسناد و نیز مطابقت آن‌ها با اسناد مشخص شده در سند صدور اعتبار را به‌طور متعارف کنترل کند.^۵ همچنین، پرداخت به فروشنده و ذی‌نفع اعتبار معمولاً توسط همین بانک انجام می‌شود.^۶

1. Bishop (2006); p. 36.

2. Taggart (1978-1979); p.588.

3. UCC, Sec. 5-102- (1).

4. UCP 600, Art. 2.

5. UCP 600, Art. 9.

6. Eitelberg, op.cit, 124.

۱-۴. ذی‌نفع اعتبار اسنادی^۱

فروشنده یا ذی‌نفع کسی است که خواهان افتتاح اعتبار اسنادی برای پرداخت ثمن کالایی باشد که در طی قرارداد مبنایی از فروشنده خارجی خریداری شده است. وی استفاده از این مکانیسم پرداخت را به دلیل تضمین نفع و حقوق خود به خریدار پیشنهاد می‌کند و در نهایت، اعتبار اسنادی به نفع او گشایش می‌یابد.^۲ به عبارت دیگر، ذی‌نفع کسی است که به موجب معامله پایه، از طرف دیگر قرارداد طلبکار می‌شود.^۳

۲. اصل استقلال اعتبارات اسنادی^۴ و استثنای وارد بر آن

اصل استقلال یا وصف تجریدی اعتبار اسنادی از مهم‌ترین ویژگی‌های اعتبار اسنادی قلمداد می‌شود. براساس این اصل از قرارداد که به قاعده تفکیک اعتبار هم معروف است، قرارداد گشایش اعتبار از قرارداد مبنایی، منفک و مستقل بوده و ماهیتی جداگانه دارد. در قرارداد مبنایی، طرفین حقوق و تکالیفی دارند که پرداخت وجه کالا یکی از آنهاست و خریدار می‌تواند به هر شیوه‌ای که در قرارداد توافق شده، آن را بپردازد. در جایی که اعتبار اسنادی به‌عنوان شیوه پرداخت معین شده باشد، خریدار با مراجعه به بانک درخواست گشایش اعتبار کرده و پرداخت وجه آن را در صورت ارائه اسناد مشخص می‌کند.^۵

همچنین، به موجب این اصل، قرارداد اعتبار اسنادی از قرارداد متقاضی اعتبار (خریدار) و بانک گشاینده اعتبار، مستقل و منفک است. وصف تجریدی اعتبار اسنادی از دو قسمت تشکیل شده است: از یک سو، تعهد گشاینده اعتبار از رابطه معاملاتی پایه‌ای که به منظور آن تعهدات اعتبار اسنادی گشایش یافته، مستقل و مجزا است (این قسمت از اصل استقلال را اصل استقلال اعتبار اسنادی از معامله پایه می‌نامند). از سوی دیگر، تعهد بانک گشاینده از قرارداد گشایش اعتبار نیز جدا و مستقل است.^۶

چنان‌که گفته شد، بین معاملات اعتبار اسنادی و معامله پایه که زمینه صدور اعتبارنامه

1. Beneficiary.

۲. ر. ک.: ماده (۲) یو. سی. پی. ۶۰۰ و قسمت «د» بند اول ماده (۱۰۲-۵) قانون متحدالشکل تجارت امریکا.

3. Kull (2008); p. 197.

4. Independence Principle.

۵. محمدزاده (۱۳۸۶)؛ ص ۴۲.

۶. رفیعی (۱۳۸۶)؛ ص ۱۰۲.

را فراهم ساخته، رابطه تبعیت برقرار نیست، بلکه تمام این روابط علی‌الاصول مستقل از یکدیگرند. حال این سؤال مطرح می‌شود که چرا بانک در برابر ذی‌نفع اعتبار، متعهد به پرداخت مبلغی معادل ثمن است. در پاسخ، باید گفت بانک در برابر ذی‌نفع اعتبار متعهد است. علت تعهد بانک از خود رابطه اعتبار اسنادی به معنای خاص نشأت می‌گیرد نه از رابطه حقوقی مبنا در قرارداد پایه. در واقع، مبنای تعهد بانک خود عمل حقوقی اعتبار اسنادی است که تعهد مجرد و صرف را ایجاد کرده و منشاء و سبب آن خود تعهد صادرکننده است. تعهد بانک نه تنها مستقل از قرارداد پایه است، بلکه تعهدی مجزا و مستقل از تعهد پرداختی است که خریدار براساس معامله پایه برعهده دارد؛ به این معنا که تعهد بانک اوصاف و کیفیات تعهد خریدار مبنی بر پرداخت ثمن را ندارد.^۷ به‌عنوان مثال، در عقد بیع چنانچه مشتری در پرداخت ثمن بیش از سه روز تأخیر کند، برای فروشنده اختیار فسخ معامله (خيار تاخیر ثمن) ایجاد می‌شود؛ درحالی‌که چنین تأخیری از سوی بانک در پرداخت مبلغ اعتبار، نمی‌تواند علت ایجاد فسخ برای بایع به‌منظور فسخ معامله پایه باشد.

بانک نسبت به قرارداد پایه، ثالث و بیگانه است و این موضوع که بانک متعهد می‌شود وجهی که معادل ثمن معامله پایه است را به ذی‌نفع اعتبار پردازد به این معنا نیست که به یکی از طرفین معامله پایه تبدیل شده است. بنابراین، ایرادها و دفاعیه‌ها و ضمانت‌های اجرایی ناشی از رابطه پایه نیز در مقابل بانک یا علیه وی قابل استناد نیست.

در شرح رسمی ماده (۱۰۳-۵) قانون متحدالشکل تجارت امریکا، اصل استقلال اعتبار اسنادی پذیرفته شده است. همچنین ماده (۴) یو. سی. پی. ۶۰۰ به اصل استقلال اعتبارات اسنادی پرداخته و چنین مقرر می‌دارد: «اعتبار برحسب طبیعت خود، معامله‌ای جدا از بیع یا قرارداد دیگری است که اعتبار بر آن مبتنی است. بانک‌ها به‌هیچ‌وجه مرتبط یا ملتزم به این قرارداد (قرارداد پایه) نیستند، هرچند در اعتبار به آن قرارداد اشاره و ارجاع داده شده باشد». فروشنده تا زمانی که ثمن معامله را دریافت نکرده، همواره با این خطر روبه‌رو است که خریدار ورشکسته شود یا ملاتت لازم برای تأدیه ثمن را نداشته باشد و یا با استناد به عیوب موجود در قرارداد به‌نحوی از انجام تعهد خود در مقابل ثمن طرفه رفته و یا به هر نحوی در جهت تقلیل یا تقسیط آن بکوشد. استفاده از روش اعتبار اسنادی این نتیجه را در پی

دارد که به موجب اصل استقلال اعتبار اسنادی فروشنده به‌طور قطع و فارغ از خطرات فوق و از طریق بانک گشاینده اعتبار بر ثمن دست می‌یابد. بانک گشاینده اعتبار نیز نمی‌تواند ایرادها و دفاعیه‌هایی که در قرارداد گشایش اعتبار میان او و متقاضی مطرح است را در برابر ذی‌نفع استناد نماید. ایرادهایی همچون عدم پرداخت کارمزد ناشی از گشایش اعتبار یا اعسار متقاضی اعتبار (خریدار)، وقوع تهاثر، فسخ قرارداد گشایش اعتبار به سبب وجود یکی از اختیارات قانونی و غیره^۱ هیچ‌یک از ایرادهای فوق مجوز امتناع بانک از ایفای تعهد اعتبار در برابر ذی‌نفع نیست. براساس اصل استقلال یا وصف تجربیدی، تعهد بانک گشاینده اعتبار به صرف ارائه اسناد به ظاهر مطابق با مفاد و شرایط اعتبار با مطالبه وجه اعتبار توسط ذی‌نفع موجه است، مگر این که تقلب وی ثابت شود که در این صورت، مانع جریان اصل استقلال اعتبار اسنادی شمرده می‌شود.

در ادامه به بررسی تقلب ذی‌نفع در مقابل بانک پس از پرداخت وجه اعتبار به وی پرداخته می‌شود.

۳. حقوق بانک گشاینده اعتبار قبل از پرداخت در فرض تقلب ذی‌نفع

فرض‌های زیر درباره وضعیت بانک گشاینده اعتبار در برابر ذی‌نفع قابل تصور است:

۳-۱. فرض نخست

فرض نخست این است که مطالبه‌کننده وجه، یکی از اشخاص ثالث باحسن نیت باشد. اشخاص ثالث باحسن نیت اشخاصی‌اند که در مقابل دریافت اعتبار اسنادی و بدون اطلاع از جعل و تزویر و تقلب عمده، مالی می‌پردازند و اعتبار اسنادی دریافت می‌کنند. در این فرض، بانک گشاینده اعتبار مکلف است وجه اعتبار را در برابر رعایت دقیق مفاد اسناد منطبق پرداخت کند - خواه تقلب محرز شده باشد و خواه صرفاً از سوی متقاضی ادعا شده باشد. در این صورت، بانک گشاینده اعتبار به هیچ‌وجه - نه‌راساً و نه به درخواست مشتری - حق ندارد از پرداخت وجه خودداری کند. حقوق بانک گشاینده اعتبار در این فرض مانند موردی است که تقلب ذی‌نفع پس از پرداخت وجه کشف شده باشد. این بحث در

مباحث مربوط به بررسی حقوق گشاینده در فرض تقلب ذی‌نفع پس از پرداخت بررسی خواهد شد.

۲-۳. فرض دوم

فرض دیگر آن است که مطالبه‌کننده وجه اعتبار در شمار دارندگان باحسن‌نیت نباشد. در این صورت، اگر بانک گشاینده اعتبار از تقلب ذی‌نفع آگاه باشد، مکلف است از پرداخت امتناع ورزد. چنانچه با وجود علم به تقلب ذی‌نفع اعتبار وجه اعتبار را بپردازد، با سوءنیت عمل کرده و باید ضرر و زیان متقاضی را جبران کند؛ مثلاً زمانی که با وجود دستور موقت یا حکم دادگاه مبنی بر تقلب وجه آن را پرداخت کرده باشد.

اگر بانک گشاینده اعتبار به این امر که تقلبی رخ داده، آگاهی نداشته باشد و در واقع باحسن‌نیت عمل کرده باشد، وضعیت به گونه دیگری خواهد بود. در این فرض، بانک گشاینده اعتبار ممکن است خود اوضاع و احوالی را کشف کند که مبتنی بر تقلب ذی‌نفع باشد. بنابراین، علی‌رغم مطابقت دقیق مفاد اسناد، بانک گشاینده می‌تواند از پرداخت وجه به ذی‌نفع امتناع ورزد. در مقابل دعوای احتمالی ذی‌نفع در برابر گشاینده اعتبار، گشاینده می‌تواند با استناد به ایراد تقلب از خود دفاع کند. چنانچه بانک گشاینده اعتبار براساس قرائن یا ادله از پرداخت امتناع ورزد، دعوای میان ذی‌نفع اعتبار به‌عنوان خواهان و گشاینده اعتبار مطرح شده و دعوای «امتناع ناروا از پرداخت» جریان خواهد یافت. گاهی متقاضی اعتبار اوضاع و احوال متقلبانه‌ای را کشف کرده و از بانک گشاینده اعتبار می‌خواهد از پرداخت وجه امتناع ورزد. در این فرض، گشاینده در پرداخت یا خودداری از پرداخت مخیر است. اگر بانک گشاینده راساً یا به درخواست متقاضی از پرداخت خودداری ورزد و بعدها نتواند وجود تقلب ادعایی را ثابت کند، مسئولیت ناشی از امتناع ناروا از پرداخت بر عهده وی خواهد بود. چنانچه گشاینده اعتبار از میان گزینه‌های فوق، گزینه باحسن‌نیت پرداخت را انتخاب کرده و وجه اعتبار را بپردازد، همچنان حق مطالبه بازپرداخت از متقاضی را خواهد داشت. شایان ذکر است اصل بر حسن‌نیت بانک گشاینده - یعنی عدم علم واقعی او بر تقلب است. بنابراین، اگر متقاضی مدعی سوءنیت بانک گشاینده، یعنی علم واقعی او بر وجود تقلب باشد، بار اثبات آن بر دوش متقاضی خواهد بود. در بیش‌تر موارد، گشاینندگان

اعتبار به‌رغم طرح ادعای تقلب یا جعل یا تزویر یا سوی متقاضی، گزینه پرداخت را انتخاب می‌کند، مگر آن‌که متقاضی از دادگاه دستور موقت اخذ نماید. چنانچه متقاضی قادر به اخذ دستور موقت نباشد، تنها در فرضی که نتواند ثابت کند گشاینده با سوءنیت وجه اعتبار را پرداخته حق اقامه دعوا علیه وی را خواهد داشت.

در قانون متحدالشکل تجارت امریکا، ماده (۱۱۴-۵) در بند «۱۲» قاعده تقلب پیش‌بینی شده و حقوق و تعهدات بانک گشاینده در موارد بروز تقلب با تفکیک فروض مختلف بیان شده است. بند دوم ماده (۱۱۴-۵) به دو قسمت تقسیم می‌شود:

در قسمت نخست، به بیان اشخاصی پرداخته است که حتی در فرضی که تقلب محرز باشد، در برابر ایشان قابل استناد نیست. در قسمت (ب) وضعیت بانک گشاینده نسبت به سایر اشخاصی که در عداد اشخاص تحت حمایت قانون نبودند، مورد تصریح قرار می‌گیرد. در این قسمت آمده است: «چنانچه اسنادی ارائه شود که برحسب ظاهر، مطابق با مفاد اعتبار اسنادی است ولی یکی از اسناد در واقع مجعول یا مزورانه بوده یا تقلبی در معامله رخ داده باشد، در صورتی که ارائه اسناد و مطالبه وجه آن، توسط دارنده باحسن‌نیت صورت بگیرد، بانک گشاینده مکلف است وجه اعتبار را پردازد و در موارد دیگر، بانک گشاینده، می‌تواند با رعایت حسن‌نیت وجه برات را به دارنده پرداخت نماید، به‌رغم آن‌که متقاضی بروز تقلب، جعل یا تزویر، یا سایر عیوبی را که از ظاهر اسناد ارائه شده قابل مشاهده نیست، به بانک گشاینده اطلاع داده باشد، ولی دادگاه صلاحیت‌دار می‌تواند پذیرش اسناد و پرداخت وجه را منع نماید»!

۴. حقوق بانک گشاینده اعتبار بعد از پرداخت در فرض تقلب ذی‌نفع

اگر بانک گشاینده اعتبار بعد از این‌که به موجب اعتبار وجه آن را به ذی‌نفع پرداخت، تقلب وی را کشف کند یا در فرضی که پیش از پرداخت وجه اعتبار، تقلب محرز بوده است، ولی به خاطر آن‌که وجه آن از سوی یکی از اشخاص مورد حمایت مثلاً (منتقل‌الیه) مطالبه شده است، چاره‌ای جز پرداخت وجه آن برای بانک وجود ندارد. در مورد اشخاص

1. The American Law Institution and National Conference Of Commissioners on Uniform States Law, Note 79 at 1771-1771.

مصون در برابر قاعده تقلب، باید گفت قاعده تقلب درباره این اشخاص اعمال می‌شود تا از جریان اصل استقلال اعتبار اسنادی به نحو مطلق و بدون استثناء و همچنین آثار نامطلوبی که ممکن است در این مورد ایجاد کند، جلوگیری شود. اگر اصل استقلال اعتبار اسنادی نسبت به تمام افراد - حتی در برابر اشخاص ثالث - به موقع اجرا شود، دیگر اشخاص رغبتی به این که طلب ناشی از اعتبار از ذی‌نفع به آن‌ها منتقل شود، نخواهند داشت؛ زیرا، ممکن است در آینده تقلب ذی‌نفع آشکار شده و تقلب وی، انتقال‌گیرنده را از حقوق خود محروم کند.

به این افراد در حقوق اعتبارات اسنادی «اشخاص مورد حمایت در برابر قاعده تقلب» اطلاق می‌شود. در واقع، برای حفظ کارآمدی و سودمندی تجاری اعتبار اسنادی و جلوگیری از تحمیل زیان ناشی از فعل ذی‌نفع متقلب بر این دسته از اشخاص ثالث با حسن‌نیت، این افراد از حمایت قانونی برخوردارند. بنابراین، زیان ناشی از تقلب ذی‌نفع بر بانک گشاینده و ثالثی تحمیل می‌شود که وارد معامله اعتبار اسنادی شده است.^۱ اشخاص ثالث با حسن‌نیت با توجه به قانون متحدالشکل تجاری امریکا و عرف حاکم در زمینه اعتبارات اسنادی، بیش‌تر عبارت‌اند از:

الف) اشخاصی که با حسن‌نیت و بدون اطلاع از جعل و تزویر و تقلب عمده در مقابل دریافت اعتبار اسناد مالی داده‌اند.

ب) بانک تأییدکننده اعتبار که با حسن‌نیت و بدون اطلاع از جعل و تزویر و تقلب عمده در مقابل اعتبار اسنادی وجهی را به ذی‌نفع پرداخته است (بانک تأییدکننده معمولاً شعبه‌ای از بانک گشاینده اعتبار یا بانک دیگری است که در محل اقامت ذی‌نفع شعبه داشته و بدون اطلاع از تقلب وی وجه اعتبار را به او پرداخته است). بانک تأییدکننده می‌تواند بابت مبلغی که پرداخته به بانک گشاینده مراجعه کند. بانک تأییدکننده در برابر گشاینده اعتبار دارنده با حسن‌نیت تلقی می‌شود.

ج) موردی که دارنده اعتبار اسنادی به‌ازای مبلغ اعتبار، براتی بر عهده بانک گشاینده صادر کرده و آن را پس از قبول گشاینده به شخص ثالثی واگذار می‌کند. شخص اخیر در ازای دریافت برات مبلغی پرداخته و بدون اطلاع از جعل یا تزویر و یا

تقلب این انتقال را پذیرفته است. در موارد فوق نمی‌توان به استناد تقلب ذی‌نفع این اشخاص ثالث را از حقوقی که به موجب انتقال اعتبار اسنادی به آن‌ها تعلق می‌گیرد محروم کرد.^۱

البته منظور از انتقال این اسناد - با توجه به ماهیت اعتبارات اسنادی و این که اصل در اعتبارات اسنادی عدم امکان انتقال این اسناد است - فرضی است که بر قابلیت انتقال آن‌ها تصریح شده باشد.

در این جا این سؤال مطرح است که حقوق بانک گشاینده اعتبار در برابر ذی‌نفع اعتبار چیست. در مواردی که بانک گشاینده اعتبار علی‌رغم وجود تقلب به دلیل این که مطالبه توسط شخصی صورت گرفته که حمایت قانونی دارد و گشاینده اعتبار مجبور شده وجه اعتبار را پرداخت کند، می‌تواند بازپرداخت وجه پرداختی را از متقاضی اعتبار بخواهد. منتها به دلیل عواملی همچون ورشکستگی متقاضی اعتبار، ممکن است استیفای طلب گشاینده اعتبار از متقاضی با موانعی روبه‌رو شود. در این صورت، تعیین حقوق بانک گشاینده اعتبار در برابر ذی‌نفع اعتبار از اهمیت و پیچیدگی خاصی برخوردار است؛ زیرا پس از پرداخت وجه، علی‌الاصول حق استرداد و بازپس‌گیری وجوه پرداختی از ذی‌نفع را ندارد. با این حال، اجرای این اصل گاهی باعث می‌شود ذی‌نفع بلاجهت و به زیان بانک گشاینده اعتبار دارا شود. اصل دارا شدن غیر عادلانه یا نظریه دارا شدن بلاجهت از جمله مفاهیم حقوقی است که در بیش‌تر نظام‌های حقوقی ملی و در حقوق بین‌الملل به بیان‌ها و عبارات مختلف وجود دارد.^۲

قانون مدنی در مباحث مربوط به الزامات خارج از قرارداد به پیروی از حقوق مدنی فرانسه، موادی که نشانگر پذیرش این قاعده‌اند را آورده است، بدون آن که قاعده مزبور را متذکر شود. مبنای این نظریه آن است که هیچ‌کس نباید بدون علت قانونی به زیان دیگری دارا شود. بنابراین، طبق قاعده مزبور هیچ‌کس نباید دارایی خود را من غیر حق افزایش داده و یا منافع تحصیل کند و در جایی که این کسب منفعت به زیان دیگری و بدون علت قانونی است، عین یا مثل مال باید مسترد شود؛ مفهوم این قاعده در مواد (۳۰۱)، (۳۰۶)، (۳۳۶) و

1. Barnes (1998); p. 28.

۲. محبی (۱۳۶۴)؛ ص ۲۰۳.

(۳۳۷) قانون مدنی وجود دارد.^۱ بنابراین، بانک گشاینده اعتباری که مبلغ اعتبار را به ذی‌نفع متقلب یا به دارنده باحسن‌نیت پرداخته است و به دلیل اعسار، ورشکستگی و عدم ملائت متقاضی اعتبار نمی‌تواند به وی مراجعه کرده و وجه پرداختی را از او بخواهد، می‌تواند از ذی‌نفعی که وجه اعتبار را با تقلب و تزویر تحصیل کرده است، از باب سوءنیت و عدم استحقاق وی و با استناد به دارا شدن بلاجهت استرداد وجه را مطالبه کند.^۲

شق «۴» از بند «ت» ماده (۱۰۸-۵) قانون متحدالشکل تجارت امریکا بیان می‌دارد که اصل این است که پرداختی که صورت می‌گیرد، نهایی است و استثنائات وارده بر آن به قرار ذیل است «به‌استثنای مواد ۱۱۰-۵ و ۱۱۷-۵ این باب که حکم دیگری مقرر داشته‌اند، بانک گشاینده از استرداد وجه پرداختی ممنوع است...» این عبارت، ضمن بیان اصل نهایی بودن پرداخت، اعلام می‌کند که احکام مقرر در مواد (۱۱۰-۵) و (۱۱۷-۵) استثناهایی بر این اصل شمرده می‌شوند. ماده (۱۱۰-۵) ناظر به تضمین‌های ذی‌نفع بوده و ماده (۱۱۷-۵) این باب مربوط به قائم‌مقامی در پرداخت است. براساس مواد مزبور، به‌طور خلاصه می‌توان گفت در فرضی که به‌جهت مطالبه وجه از سوی یکی از اشخاص مورد حمایت، بانک گشاینده اعتبار مکلف بوده به‌رغم وجود تقلب محرز وجه اعتبار را بپردازد و همچنین در فرضی که با وجود ادعای متقاضی مبنی بر وجود تقلب، بانک گشاینده با رعایت حسن‌نیت وجه اعتبار را به ذی‌نفع می‌پردازد، بانک گشاینده اعتبار گذشته از این که حق دارد بازپرداخت وجه اعتبار را از متقاضی اعتبار بخواهد، محق است تا از یک سو به استناد مسئولیت ناشی از نقض تضمینی که ذی‌نفع در برابر بانک گشاینده برعهده داشته و از سوی دیگر بر مبنای حق قائم‌مقامی در پرداخت، برای استرداد وجه به ذی‌نفع مراجعه کند.^۳ در بین مقررات مرتبط با اعتبارات اسنادی، تنها باب پنجم قانون متحدالشکل تجارت امریکا است که قواعد نسبتاً جامعی در زمینه حقوقی که بانک گشاینده اعتبار پس از پرداخت وجه اعتبار در برابر ذی‌نفع متقلب دارد، پیش‌بینی کرده است. در نخستین مرحله بند «۳» ماده (۱۱۴-۵) باب پنجم قانون مذکور، به بانک گشاینده اعتبار این حق داده شده است تا در مواردی که علی‌رغم وجود تقلب، مکلف به پرداخت بوده و همچنین در مواردی

۱. کاتوزیان (۱۳۸۷)؛ ص ۲۲۸.

۲. شیرازی (۱۳۶۴)؛ ص ۱۳۶۴.

که به دلیل طرح موضوع تقلب از سوی متقاضی اعتبار، گشاینده با رعایت اصل حسن نیت اختیار پرداخت داشته است، برای مطالبه بازپرداخت وجهی که به ذی نفع اعتبار پرداخته به متقاضی مراجعه کند. مطابق بند «۳» ماده (۵-۱۱۴) باب پنجم قانون متحدالشکل تجارت بیان می‌دارد: «بانک گشاینده‌ای که به درستی برات را قبول و یا پرداخت کرده است، حق دارد بازپرداخت فوری وجه آن را از متقاضی اعتبار بخواهد مگر این که به نحو دیگری توافق شده باشد»^۱.

در خصوص حق مطالبه مبلغ پرداختی توسط بانک گشاینده اعتبار از متقاضی، شق «۱» از بند «ت» ماده (۵-۱۱۸) قانون متحدالشکل مقرر می‌دارد: «بانک گشاینده اعتبار که مطابق مقررات این باب، مختار یا ملزم به پذیرش ارائه و ایفای تعهد اعتبار در برابر او بوده است، حق دارد از متقاضی بخواهد مبلغ اعتبار را حداکثر تا تاریخ سررسید نقداً به بانک گشاینده اعتبار بپردازد. در شرح رسمی این ماده توضیح داده شده است که بانک گشاینده پس از ایفای تعهد اعتبار در برابر مطالبه متقلبانه یا مجعول یا مزور چنانچه در ایفای تعهد خود مختار بوده باشد حق مطالبه بازپرداخت را از متقاضی دارد. طبق شق «۱۴» از بند «ت» ماده (۵-۱۰۸) همان قانون بیان شده است «مگر این که به ترتیب دیگری که در مواد (۱۱۰-۵) و (۵-۱۱۷) مقرر شده باشد، بانک گشاینده از استرداد وجه پرداختی ممنوع است...» به هر روی، ماده‌های (۵-۱۱۰) و (۵-۱۱۷) که نخستین استثناء بر اصل نهایی بودن پرداخت‌اند، مقرر می‌دارند: الف) چنانچه ارائه‌ای که از سوی ذی نفع صورت گرفته است پذیرفته شود و وجه اعتبار در برابر آن ایفا شود، ذی نفع تضمین می‌کند که: ب) در برابر بانک گشاینده یا هر شخص دیگری که ارائه نزد او به عمل آمده است و متقاضی اعتبار اسنادی که تقلب و جعل و تزویر از نوع مذکور در بند «۱» ماده (۵-۱۰۹) رخ نداده است. ج) در برابر متقاضی تضمین می‌کند مطالبه و برداشت وجه از اعتبار به عنوان وجه تخلف ناشی از نقض قرارداد بین متقاضی و ذی نفع که مربوط به اعتبار باشد، نیست»^۲.

ضمانت اجرای نقض تضمین مذکور، مطابق این ماده، جبران خسارت بانک گشاینده اعتبار بوده و برعهده ذی نفع است. نحوه جبران خسارت به شکل استرداد تمام یا بخشی

1. Buklery. Xiang (2003); p. 663.

2. Ibid.

از مبلغ دریافتی از سوی ذی‌نفع و همچنین جبران خسارت خواهد بود. به‌علاوه، بانک گشاینده اعتبار به‌دلیل نقض تضمین مذکور در این ماده از سوی ذی‌نفع حق رجوع به وی و درخواست استرداد وجه پرداختی را دارد. راه دیگری که برای مراجعه بانک گشاینده به ذی‌نفع به نظر می‌رسد، این است که در فرض تقلب در مقابل بانک گشاینده اعتبار از حق قائم‌مقامی در پرداخت استفاده کند. با پرداخت وجه اعتبار به ذی‌نفع در واقع، عمر اصل استقلال اعتبار اسنادی نیز به پایان می‌رسد. همان‌گونه که ضامن به‌عنوان یک متعهد ثانوی بازپرداخت وجه، قائم‌مقام حقوق طلبکار در رجوع به مدیون اصلی می‌شود، بانک گشاینده اعتبار نیز می‌تواند برای استیفای حقی که پس از پرداخت وجه اعتبار اسنادی یافته است، از حق قائم‌مقامی و جایگزینی در پرداخت بهره‌مند شود. همچنین، به جهت زوال اصل استقلال اعتبار اسنادی پس از پرداخت وجه اعتبار از نظر حق قائم‌مقامی در پرداخت با بانک گشاینده همانند ضامن (متعهد ثانوی در پرداخت) رفتار می‌شود؛ به این معنا که بانک گشاینده اعتبار در این مقطع همان حقوقی در قائم‌مقامی در پرداخت را دارد که ضامن در عقد ضمان پس از پرداخت وجه دارا است؛ از جمله این حقوق می‌توان به جانشین شدن گشاینده اعتبار در حقوقی اشاره کرد که متقاضی در مقابل ذی‌نفع به سبب نقض تعهد او دارا شده است. به عبارت دیگر، گشاینده اعتبار می‌تواند پس از پرداخت وجه اعتبار اسنادی قائم‌مقام متوفی در رجوع به ذی‌نفع به سبب نقض این تضمین شود.

هم‌اکنون به بررسی مختصر رأیی پرداخته می‌شود که در این باره در دادگاه‌های انگلستان صادر شده است. در اکتبر سال ۱۹۷۵، یک شرکت انگلیسی به نام گلاس فایر (با مسئولیت محدود) برای فروش تولیدات خود با یک شرکت پرویی به نام شرکت سهامی ویتروفوئرزو قرارداد فروش منعقد کرد، و در آن مقرر شد پرداخت ثمن از طریق اعتبار اسنادی انجام شود. به این منظور، بانک کانتیناتال پرو به ضمیمه رویال بانک کانادا اعتباری افتتاح کرده و توافق گردید محموله در تاریخ ۱۵ دسامبر ارسال شود. اما برخلاف قرارداد بیع، محموله در ۱۶ دسامبر ارسال شد. یکی از کارکنان شرکت فروشنده، مزورانه تاریخ ۱۵ دسامبر را در بارنامه قید کرد. پس از آن که بانک رویال مبلغ مزبور را پرداخت، اطلاعات موثقی حاکی از ارسال محموله در ۱۶ دسامبر به دست آورد؛ بانک جهت دریافت مبلغ پرداخت شده به متقاضی رجوع کرد اما از آنجا که وی قادر به پرداخت مبلغ مزبور نبود، بانک ناچار به طرح

دعوا شد. در این دعوا قاضی موکاتا دادرسی انگلیسی شعبه «کوئیز بنچ» چنین رأی داد: «... در این جا که ذی‌نفع در ارائه اسناد مرتکب تقلب شده و بلاجهت مبلغ اعتبار را دریافت کرده است، ذی‌نفع اعتبار می‌تواند برای دریافت آنچه پرداخت نموده به متقاضی مراجعه کند. در این جا، نظر به این که شرکت ویتروفوتروزو قادر به بازپرداخت خسارت بانک نیست، با توجه به اصل دارا شدن بلاجهت، بانک حق مراجعه به شرکت پروئی را دارد».

جمع‌بندی و ملاحظات

تضمین سرعت و امنیت، عناصر ضروری در تجارت امروز است؛ امر خطیری که در مورد اسناد تجاری به‌واسطه اعمال اصل استقلال اسناد تجاری از معاملات پایه، در بیش‌تر نظام‌های حقوقی جهان مورد حمایت قرار گرفته است. اصل استقلال اسناد تجاری درباره اعتبارات اسنادی به این معنا است که ایرادهای قرارداد پایه به تعهد ناشی از اعتبار اسنادی مربوط نشده و بانک گشاینده اعتبار نیز نمی‌تواند به ایرادهای مزبور استناد کند. درواقع، این ایرادها تعهد بانک گشاینده در برابر ذی‌نفع را ساقط نمی‌سازد. ذی‌نفع باید مطابق توافق صورت گرفته بین وی و متقاضی اسناد مذکور در قرارداد گشایش اعتبار اسنادی را به بانک ارائه دهد و چنانچه بانک گشاینده اعتبار آن‌ها را منطبق تشخیص داد، وجه اعتبار را می‌پردازد. اما اگر ذی‌نفع در ارائه اسناد ارائه‌شده تقلب کند، بانک گشاینده اعتبار حق دارد از پرداخت وجه امتناع ورزد. اگر تقلب ذی‌نفع، قبل از پرداخت کشف نشده باشد و یا بانک گشاینده اعتبار با دارنده باحسن‌نیت اعتبار اسنادی روبه‌رو باشد، باید مبلغ اعتبار را پرداخته و پس از آن، برای استرداد وجه پرداختی به متقاضی مراجعه کند. در فرض اعسار ذی‌نفع، امکان مراجعه بانک گشاینده اعتبار به متقاضی از بین می‌رود، زیرا متقاضی قادر به جبران ضرر بانک گشاینده نیست. در این بین، بانک گشاینده با ضرر غیرقابل جبرانی روبه‌رو خواهد شد که از سوی شخص با سوءنیتی متوجه وی شده است. در حقوق امریکا پیش‌بینی شده است که بانک گشاینده اعتبار در تمام حقوقی که متقاضی اعتبار درمقابل چنین ذی‌نفعی دارد، جایگزین و قائم‌مقام وی تلقی می‌شود. مهم‌ترین این حقوق، مراجعه برای استرداد وجهی است که ذی‌نفع براساس اسناد متقلبانه دریافت کرده است.

درباره رابطه فوق باید گفت ذی نفع اعتبار اسنادی در برابر متقاضی اعتبار و بانک گشاینده آن، تضمین می کند که اسناد ارائه شده صحیح بوده و منطبق با شروط و تعلیقات اعتبار اسنادی است؛ بنابراین، در صورت تقلب جعل یا تزویر، بانک گشاینده اعتبار می تواند با استناد به نقض تعهد به ذی نفع مراجعه کند. همان طور که ضامن بعد از پرداخت وجه به عنوان یک متعهد ثانوی با پرداخت وجه، قائم مقام حقوق طلبکار در مراجعه به مدیون اصلی است. در نتیجه بانک گشاینده اعتبار برای استیفای حقی که پس از پرداخت وجه اعتبار اسنادی یافته است از چنین حقی برخوردار می شود.

رابطه اسنادی میان گشاینده اعتبار و ذی نفع، از رابطه گشاینده اعتبار و متقاضی مستقل است؛ منتها امری که نباید از نظر دور بماند این است که اصل استقلال اعتبار اسنادی بعد از پرداخت وجه اعتبار به پایان می رسد. زیرا، هدف از این اصل حمایت از ذی نفع تا لحظه ای است که مبلغ اعتبار را دریافت کند و با پرداخت وجه توسط گشاینده اعتبار، موضوعی برای استمرار اصل استقلال اعتبار اسنادی باقی نخواهد ماند.

همچنین، ذی نفع متقلب، در واقع بدون علت موجه قانونی بر مبلغی دست یافته که مستحق آن نیست و عدم امکان استرداد وجه از چنین شخصی، موضوعی است که به دارا شدن بلاجهت او منتهی می شود؛ امری که در همه نظام های حقوقی دنیا مردود و نکوهیده است.

منابع

- اتاق بازرگانی بین‌المللی (۱۳۸۹)؛ تفسیری بر *UCP600*، ترجمه اداره عملیات ارزی و روابط بین‌الملل بانک سپه، تهران: انتشارات اداره آموزش بانک سپه، چاپ اول.
- اشمیتوف، کلاویو. ام. (۱۳۶۹)؛ «دکترین تطبیق دقیق اصل اعتبارات اسنادی و آثار حيله و تقلب در این گونه اسناد»، ترجمه علی مخبرالصفاء، مجله کانون و کلا، ش ۱۵۳-۱۵۲، پائیز و زمستان، صص ۳۴۴-۳۲۵.
- اشمیتوف، کلاویو. ام. (۱۳۷۸)؛ حقوق تجارت بین‌الملل، ترجمه بهروز اخلاقی و دیگران، تهران: انتشارات سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت)، چاپ اول.
- تفرشی، محمدعیسی؛ شهبازی‌نیا، مرتضی (۱۳۸۲)؛ «استقلال ضمانت‌نامه بانکی و آثار آن در حقوق تجارت بین‌المللی»، مجله نامه مفید، ش ۳۷ (مرداد و شهریور).
- جعفری لنگرودی، محمدجعفر (۱۳۷۸)؛ عقد حواله، تهران: انتشارات کتابخانه گنج دانش، چاپ سوم.
- جعفری لنگرودی، محمدجعفر (۱۳۸۶)؛ ضمان عقدی در حقوق مدنی، تهران: انتشارات گنج دانش، چاپ اول.
- دیاب، حسن (۱۴۱۹)؛ الاعتمادات المستنديه التجريه: دراسه مقارنه، المؤسسة الجامعيه للدراسات والنشر والتوزيع، الطبعة الاولى.
- رفیعی، محمدتقی (۱۳۸۶)؛ «تحلیل حقوقی قرارداد گشایش اعتبار اسنادی در حقوق ایران»، مجله اندیشه‌های حقوقی، دوره ۵، ش ۱۲.
- زی‌یانگ، گائو؛ بوکلی، روس‌پی (۱۳۸۶)؛ «مطالعه تطبیقی در مورد قاعده تقلب و معیار آن در حقوق اعتبارات اسنادی»، ترجمه ماشاءالله بناء‌نیاسری، مجله حقوقی، ش ۳۶.
- شیرازی، اکبر (۱۳۶۴)؛ «مروری اجمالی بر تئوری دارا شدن بلاجهت در حقوق ایران، امریکا و بین‌الملل»، فصلنامه حقوقی بین‌المللی، ش ۲ (بهار).
- صفایی، حسین (۱۳۶۴)؛ «استفاده بلاجهت در حقوق امریکا»، مجله حقوقی، ش ۲ (بهار).
- صقری، محمد (۱۳۸۰)؛ حقوق بازرگانی: اسناد (برات، سفته و قبض انبار عمومی)، جلد اول، تهران: شرکت سهامی انتشار، چاپ اول.
- فیاض، محمد اسحاق (بی‌تا)، احکام البنوك و الاسهم و السندات و الاسواق الماليه (البورصه)،

مطبعه امیر، الطبعة الاولى.

کاتوزیان، امیر ناصر (۱۳۸۷)؛ مسئولیت مدنی، تهران: انتشارات دانشگاه تهران، چاپ اول.
کاتوزیان، امیر ناصر (۱۳۸۹)؛ حقوق مدنی: عقود معین، جلد دوم، تهران: شرکت سهامی انتشار با همکاری بهمن برنا، چاپ چهاردهم.

محبی، محسن (۱۳۶۳)؛ «دعای مربوط به ایران و امریکا در موضوع اعتبارنامه تضمینی در محاکم امریکا»، مجله حقوقی، ش ۱ (زمستان).

محمدزاده، علی (۱۳۸۶)؛ «ماهیت و آثار حقوقی قرارداد گشایش اعتبار اسنادی در حقوق ایران با تأکید بر مقررات متحدالشکل اعتبارات اسنادی ۶۰۰»، پایان‌نامه کارشناسی ارشد حقوق خصوصی، دانشگاه مازندران.

Addo. Ebenzer (2008); "Non-Documentary Requirement in Letters of Credit Transactions, What is the Banks Obligation Today?", *Journal of Business Law*, Issue. 2, pp. 103-122.

Aicher, Robert D; Cotton, Deborah L. and Khan (2006); *Letters of Credit, Guarantees, Insurance, and Swap (The Clash of Cultures)*.

Baraski, Katherin A. (1996); "Letters of Credit Comparison Uniform Commercial Code and The Uniform Customs and Practices for Documentary Credits", *41 Loyola Law Review*.

Barnes, James G. (1995); "Difininig Good Faith Letter of Credit Practices", *28 Loyola pf Los Angeles Law Review*.

Jeffery, Steven (2007); "The New UCP 600", *23 Banking & Fainance Law Review*, p.189.

Givray, Albert, (2009); "Letters of Credit, Loyala", *pf Los Angeles Law Review*, p.39.

Kozolchyk, Boris (1979); "Legal Aspects of Letters of Credit and Related Secured Transactions", *11 Lawyer of the America*, p.265.

Kozolchyk, Boris (1982); "The Emerging Law of Standby Letters of Letters of Credit and Bank Guarantees", *24 Arizona Law Review*, p. 319.

Kull, Andrew (2008); "Restitution and Final Payment", *83 Chicago-Kent Law Review*, p. 67.

Ryan, Reade H. (1990-1991); "Who Should be Immune from the Fraud in the Transaction Defense in a Letter of Credit Transaction?", *Brooklyn Law Review*, vol. 56.

Shattuck, Warren L. and Guernsey, Lisle R. (1962); "Letters of Credit:

- A Comparison of Article 5 of the Uniform Commercial Code and the Washington Practice”, *Washington Law Review*, vol. 37.
- Sifri, Jacob E. (2008); *Standby Letters of Credit, A Comprehensive Guide*, Palgrave Macmillan Pub.
- Sparka, Felix (2010); *Jurisdiction and Arbitration Clauses in Maritime Transport Documents A Comparative Analysis*, Series: Hamburg Studies on Maritime Affairs, First Edition.
- Squillante, Alphonse M. (1980); “Letter of Credit: A Discourse - Part V”, *Commercial Law Journal*, vol. 84.
- Schelchtriem, Peter & Bulter, Petara (2008); *UN Law On International Sale, The UN Convention On the International Sale of Goods*, Springer, First Published.
- The American Law Institute and National Conference Of Commissioners On Uniform States Law, *Uniform Commercial Code, Official Text and Comments*.
- The American Law Institute (1996); *Restatement, Second Contracts and Guaranty*, American Law Institute Publisher, First Published.

